

Wybrane szlaki turystyczne na terenie WPN

Szlaki Piesze

Szlak czerwony „brzegiem Bałtyku”. Przebieg trasy: Świnoujście – Muzeum Przyrodnicze WPN w Międzyzdrojach – plaża w Międzyzdrojach i w Wisetce – latarnia morska „Kikut” – Jezioro Koprowo – Dziwnów

Szlak niebieski. Przebieg trasy: brama dyrekcji WPN w Międzyzdrojach – dawne stanowisko broni V3 – Jezioro Turkusowe – Wzgórze Zielonka – dąb Wolinian – wybrzeże klifowe Zalewu Szczecińskiego – Karnocice – Dargobądz – Wolin – Sibir – Potchowo – Kamień Pomorski – Dziwnówek

Szlak zielony. Przebieg trasy: brama dyrekcji WPN – Zagroda Pokazowa Żubrów – Warnowo – Jezioro Czajcze – Jezioro Koltzewo – Koltzewo

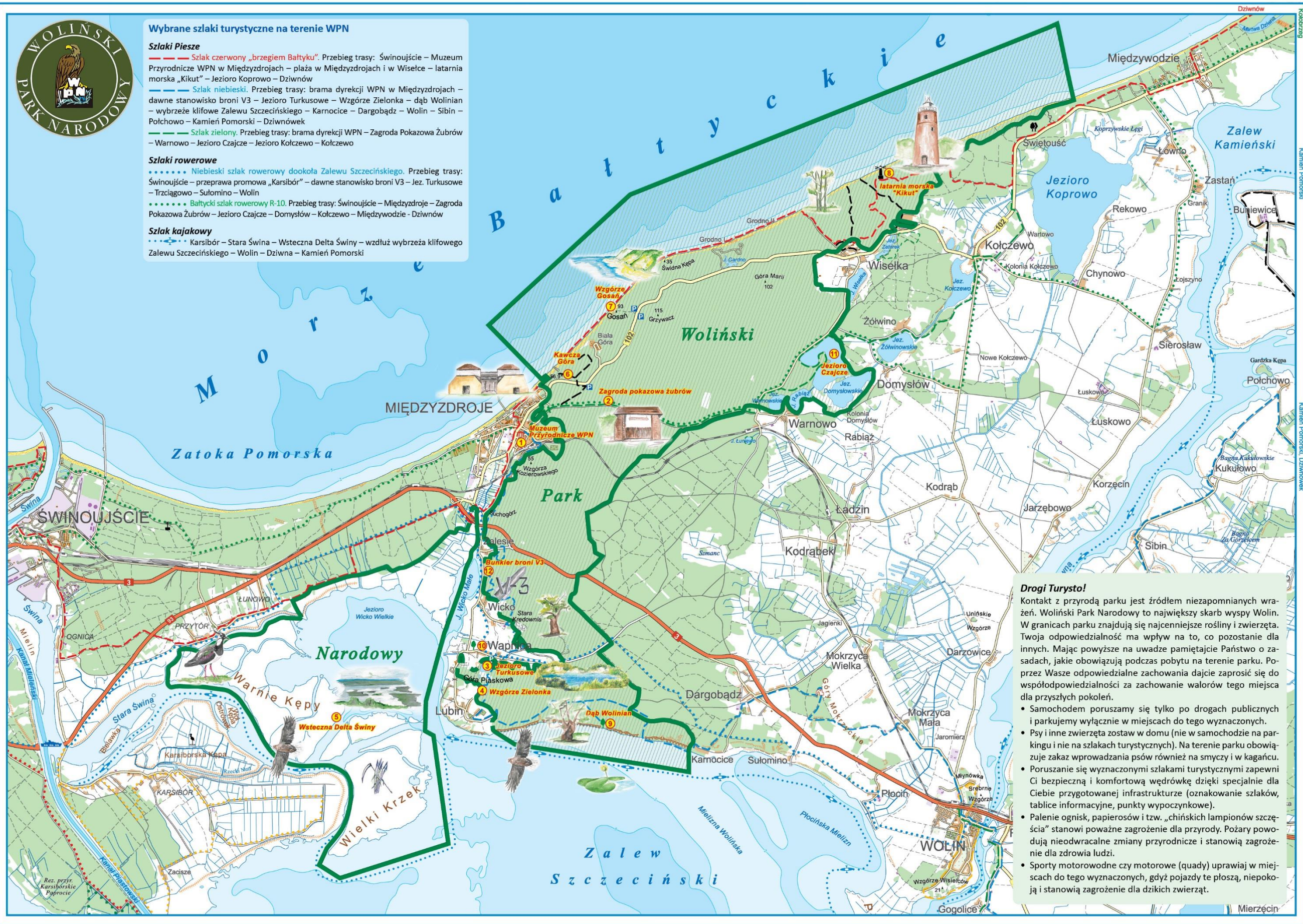
Szlaki rowerowe

Niebieski szlak rowerowy dookoła Zalewu Szczecińskiego. Przebieg trasy: Świnoujście – przeprawa promowa „Karsibór” – dawne stanowisko broni V3 – Jez. Turkusowe – Trzciągowo – Sutomino – Wolin

Bałtycki szlak rowerowy R-10. Przebieg trasy: Świnoujście – Międzyzdroje – Zagroda Pokazowa Żubrów – Jezioro Czajcze – Domysłów – Koltzewo – Międzywodzie – Dziwnów

Szlak kajakowy

Karsibór – Stara Świna – Wsteczna Delta Świny – wzdłuż wybrzeża klifowego Zalewu Szczecińskiego – Wolin – Dziwna – Kamień Pomorski

Drogi Turysto!

Kontakt z przyrodą parku jest źródłem niezapomnianych wrażeń. Woliński Park Narodowy to największy skarb wyspy Wolin. W granicach parku znajdują się najcenniejsze rośliny i zwierzęta. Twoja odpowiedzialność ma wpływ na to, co pozostanie dla innych. Mając powyższe na uwadze pamiętajcie Państwo o zasadach, jakie obowiązują podczas pobytu na terenie parku. Poprzez Wasze odpowiedzialne zachowania dajcie zaprosić się do współodpowiedzialności za zachowanie walorów tego miejsca dla przyszłych pokoleń.

- Samochodem poruszamy się tylko po drogach publicznych i parkujemy wyłącznie w miejscach do tego wyznaczonych.
- Psy i inne zwierzęta zostaw w domu (nie w samochodzie na parkingu i nie na szlakach turystycznych). Na terenie parku obowiązuje zakaz wprowadzania psów również na smyczy i w kagańcu.
- Poruszanie się wyznaczonymi szlakami turystycznymi zapewni Ci bezpieczną i komfortową wędrowkę dzięki specjalnie dla Ciebie przygotowanej infrastrukturze (oznakowanie szlaków, tablice informacyjne, punkty wypoczynkowe).
- Palenie ognisk, papierosów i tzw. „chińskich lampionów szczęścia” stanowi poważne zagrożenie dla przyrody. Pożary powodują nieodwracalne zmiany przyrodnicze i stanowią zagrożenie dla zdrowia ludzi.
- Sporty motorowodne czy motorowe (quady) uprawiaj w miejscach do tego wyznaczonych, gdyż pojazdy te ploszą, niepokoją i stanowią zagrożenie dla dzikich zwierząt.

WPN od roku 1996, po włączeniu w jego granice wód Zatoki Pomorskiej, kompleksu wysp i kanałów Wstecznej Dłty Świny oraz części Zalewu Szczecińskiego pomiędzy Lubinem a Karnocicami, stał się pierwszym w Polsce parkiem narodowym o charakterze morskim. Włączenie w granice tych obszarów spowodowało znaczną zmianę proporcji pomiędzy poszczególnymi ekosystemami. Dotychczasowa dominacja ekosystemów leśnych, które do tej pory zajmowały około 90% ogólnej powierzchni parku ustąpiła na rzecz ekosystemów wodnych i nieleśnych. Obecnie ekosystemy otwarte (wody i łąki) w Wolińskim Parku Narodowym to około 6200 ha, co stanowi aż 57% powierzchni. W latach 2013-2015 na obszarach tych realizowano projekt pod nazwą „Poprawa warunków realizacji zadań ochronnych nieleśnych ekosystemów lądowych i wodnych Wolińskiego Parku Narodowego”. Działania były współfinansowane przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Wartość projektu 1 920 000 zł. Głównym celem projektu było zatrzymanie degradacji i poprawa stanu cennych siedlisk przyrodniczych oraz ochrona gatunkowa. Zamierzenie to zrealizowano poprzez coroczne koszenie szwaru trzcinowego na wyspie Wielki Krzek na powierzchni 100 ha oraz restytucję zagrożonego wyginieciem grzybieńczyka wodnego (*Nymphoides peltata*). Wykaszanie spowodowało między innymi zatrzymanie degradacji siedlisk przyrodniczych takich jak: solniska nadmorskie i zmiennowilgotne łąki trzęślicowe. Wykonane koszenia ograniczyły, także powierzchnię szwaru trzcinowego i zwiększyły obszar biotopu lęgowego ptaków siewkowych takich jak: biegus zmienny (*Calidris alpina*), kulik wielki (*Numenius arquata*), rycyk (*Limosa limosa*). Zabiegi umożliwiły także utrzymanie struktury roślinności szwaru będącego biotopem lęgowym wodniczki (*Acrocephalus paludicola*) - rzadkiego gatunku zagrożonego w skali globalnej.

Koszenie szwaru trzcinowego na wyspie Wielki Krzek

W celu stworzenia lepszych warunków do realizacji planowanych zabiegów przyrodniczych w ramach projektu ulepszono infrastrukturę techniczną. Na terenie siedziby Obrębu Wodnego w Wapnicy umocniono linię brzegową i wybudowano przystań tożdziową z możliwością cumowania czterech jednostek.

Więcej ciekawostek na www.wolinpn.pl

MUSISZ WIEDZIEĆ

Ochrona przyrody na obszarze parku realizowana jest przez jego pracowników i polega na realizacji zróżnicowanych zabiegów ochronnych w zależności od potrzeb siedlisk i gatunków. Najczęściej realizowane działania czynnej ochrony to usuwanie gatunków obcych, powstrzymanie sukcesji roślinności na terenach otwartych (koszenia i wypas), monitorowanie stanu przyrody, ograniczanie negatywnego wpływu intensywnej turystyki, ochrona przeciwpożarowa. Ochrona przyrody to najważniejsze zadanie parku narodowego.

MUSISZ ZOBACZYĆ

1 MUZEUM PRZYRODNICZE WPN

Muzeum Przyrodnicze znajduje się w Międzyzdrojach, obok siedziby Dyrekcji WPN. W salach muzealnych obejrzyć można wystawy przedstawiające różnorodność przyrody Wolińskiego Parku Narodowego, bogactwo fauny i flory czy budowę geologiczną wyspy. Znajduje się tu blisko 1000 eksponatów gromadzonych przez ponad 50 lat. Obejrzyć można między innymi replikę największego bursztynu bałtyckiego oraz najbogatszą w Polsce kolekcję batalionów (ponad 100 okazów). Na uwagę zasługują również naturalistyczne scenografie, prezentujące typowe dla Wolińskiego Parku Narodowego biotopy, które z racji odległości i trudnego dostępu rzadko są oglądane przez turystów. Wśród nich obejrzyć można między innymi ekspozycje:

- „Wybrzeże Zalewu Szczecińskiego” prezentującą kormorany w gnieździe, ptactwo wodne, wydry, klif z zimorodkami;
- „Wybrzeże Bałtyku zimą” prezentującą gatunki przylatujące z dalekiej północy na zimę, tj. nury, wydrzyki, alki, lodówki oraz ssaki bałtyckie;
- „Las nocą” prezentującą makietę starego dziuplastego drzewa z sowami oraz innymi gatunkami prowadzącymi nocny tryb życia;
- „Ptaki łąk” prezentującą gatunki podmokłych terenów otwartych, jak bociany białe, bataliony, białonogi, i in.;
- „Życie Wolińskian” prezentującą obyczaje i zajęcia codzienne Słowian zamieszkujących wyspę Wolin w dalekiej przeszłości.

Ekspozycje można poznawać zarówno z pracownikiem parku, jak i również z nowoczesnym, atrakcyjnym przewodnikiem multimedialnym. Przewodniki multimedialne udostępniane są zwiedzającym bezpłatnie i zawierają ciekawe materiały audiowizualne (zdjęcia, filmy, nagrania dźwięków) w językach polskim, niemieckim i angielskim, a także specjalną wersję dla dzieci oraz tzw. audiodeskrypcję dla osób niedowidzących. Dla grup zorganizowanych po wcześniejszym umówieniu istnieje możliwość zorganizowania indywidualnej wycieczki z przewodnikiem zarówno po muzeum jak i innych atrakcjach Wolińskiego Parku Narodowego

Muzeum czynne:

Codziennie z wyjątkiem poniedziałków od godz. 9.00

Przed wejściem do muzeum znajduje się parking dla gości

2 ZAGRODA POKAZOWA ŻUBRÓW

Rezerwat znajduje się w odległości 1,5 km od centrum Międzyzdrojów. Zajmuje powierzchnię 27,76 ha, a żubry mają do swojej dyspozycji kilka wybiegów. Zwierzęta można oglądać z tarasu widokowego, w tym tarasu dostosowanego do wjazdu osób niepełnosprawnych i wózków z dziećmi.

Obiekt pełni też funkcję ośrodka rehabilitacyjnego dla dzikich zwierząt. Dlatego można podziwiać bielik, sarny czy też dziki. Rannym lub chorym zwierzętom udzielana jest pomoc, a gdy pomimo starań nie odzyskują pełni sił i nie mogą wrócić do środowiska naturalnego zostają mieszkańcami zagrody.

Zagroda czynna:

Codziennie za wyjątkiem poniedziałków od godz. 10.00

Od października do kwietnia codziennie za wyjątkiem niedziel i poniedziałków od godz. 8.00

Samochód zostawić najlepiej na parkingu Kwasowo przy drodze 102 lub w Międzyzdrojach.

3 JEZIORO TURKUSOWE

Jeziro znajduje się na południowym zboczu Doliny Trzciągowskiej, w miejscowości Wapnica. Powstało w wyniku zalania wodą dawnej kopalni kredy. Jego nazwa pochodzi od niezwyklej barwy. Kolor bierze się z odbicia promieni świetlnych od wapiennego podłoża i szczególnie w słoneczne dni woda przybiera wyraźnie turkusowy odcień. Powierzchnia jeziora to około 900 m², a maksymalna głębokość wynosi 21,2 m. Nad jeziorem Turkusowym znajduje się punkt widokowy nazywany Górą Piaskową (53 m.n.p.m.).

Przed wejściem na szlak niebieski (wokół jeziora) znajduje się parking, jest tu również miejsce na odpoczynek, są wiaty i ławeczki, oraz miejsce na ognisko, które można palić tylko po wcześniejszym uzgodnieniu z pracownikiem parku.

4 WZGÓRZE ZIELONKA

Wzgórze (81 m n.p.m.) położone jest w pobliżu miejscowości Lubin oddalanej od Międzyzdrojów niespełna 5 km. Jest jednym z najczęściej odwiedzanych przez turystów. Na szczycie wzgórza znajduje się punkt widokowy z którego, jednocześnie widać Deltę Wstecznej Świny, Zalew Szczeciński, wody Jeziora Wicko Wielkie oraz Morze Bałtyckie. Ze wzgórza Zielonka w oddali widać Świnoujście i znajdująca się u podnóża panoramę Lubina. Dla turystów przygotowany został parking.

5 WSTECZNA DELTA ŚWINY

W skład Dłty wchodzi archipelag 44 wysp o łącznej powierzchni około 3650 ha. Największe z nich to Karsiborska Kępa, Wielki Krzek i Warnie Kępy. Na wyspach znajdują się najbardziej rozległe w Polsce kompleksy łąk solniskowych. Wszystkie wyspy są podmokłe, niezamieszkałe i w większości niezagospodarowane. Na niektórych prowadzony jest wypas krów i koszenia w celu zachowania siedlisk dla ptaków siewkowych min. biegusów, kulików, rycyków i krwawodziobów, czy niezwykle rzadkiej wodniczki. Wyspy powstały w wyniku akumulacji piasku i mułu osadzanego przez wody Świny pchanej wstecznym prądem podczas silnych sztormów z wiatrem wiejącym z kierunku północnego (zjawisko tzw. cofki). Ocenia się, że delta ma około trzech tysięcy lat. Znaczna część dłty leży w granicach Wolińskiego Parku Narodowego. Wyspy Karsiborska Kępa i Bielawki stanowią tzw. społeczne rezerwat. Jest to teren poddany ochronie przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Większość ptaków występujących na wyspach możesz zobaczyć w naszym Muzeum Przyrodniczym w Międzyzdrojach.

Wsteczna Delta Świny

6 KAWCZA GÓRA

Kawcza Góra wzniesienie w paśmie klifów o wysokości 61 m n.p.m. i oddalone o około 0,6 km na wschód od Międzyzdrojów. Z punktu widokowego na koronie klifu można podziwiać panoramę Zatoki Pomorskiej. Na szczyt można wspiąć się po 267 stopniach nowoczesnych schodów, które powstały w celu ochrony klifu przed niekontrolowanym rozdeptaniem zboczy przez turystów. Dzięki schodom, posadowionym na zespołach mikropali wkręconych na głębokość ponad 6 metrów, można w komfortowych warunkach przemieszczać się z plaży na klif, lub odwrotnie ciesząc się niezwykłymi widokami z przygotowanych platform widokowych. Na Kawczę Górę można również wejść szlakiem prowadzącym grzbietem klifu od strony portu. Nieopodal punktu w odległości około 1 km udostępnione są do zwiedzania elementy starej infrastruktury wojskowej tzw. BAS-y.

7 GOSAŃ WZGÓRZE

Wzgórze Gosań to wzniesienie w paśmie klifów położone ok. 4 km na wschód od Międzyzdrojów, przy drodze wojewódzkiej nr 102. Jest najwyższym wzniesieniem klifowym na polskim wybrzeżu (94 m n.p.m.). Możem tu zaobserwować zjawisko zwane abrazją. Osypujące się piaszczysto-żwirowe zbocze nachylone jest pod kątem zsypu naturalnego. W przypadku zakrzewienia lub zadrzewienia następuje wzmocnienie górnej partii klifu. Jego korona jest wtedy pionowa. Na osypywanie się klifu mają wpływ fale morskie, wysuszający wiatr i spływająca woda opadowa. W efekcie tego tworzą się u podnóża stożki nasypowe. Po wypłukaniu z nich piasku pozostają jedynie kamienie. Na czym polega zjawisko abrazji dowiesz się więcej oglądając pokaz na ekranie multimedialnym w Muzeum Przyrodniczym w Międzyzdrojach. Dla gości przygotowany jest parking przy drodze 102.

8 LATARNIA MORSKA "KIKUT"

Latarnia znajduje się niedaleko miejscowości Wisetka Jest to okrągła wieża o wysokości 19 metrów. Zbudowana z kamieni polnych i cegły, na której ustawiono latarnię. Wysokość światła, w tym miejscu wynosi 91,5 m n.p.m. a jego zasięg to 30 km. Uruchomiona została w 1962r. Jest w pełni zautomatyzowana bez stałej obsługi. Do latarni prowadzi szlak czerwony.

9 DĄB WOLINIAN

Dąb "Wolinian" jest jednym z najstarszych drzew w Wolińskim Parku Narodowym, a jego wiek szacuje się na 750 lat. Znajduje się on pod ścisłą ochroną. Drzewo rośnie niedaleko nad Zalewem Szczecińskim. Należy podkreślić, że dąb rośnie w szczególnym miejscu na obszarze ochrony ścisłej im. A. Wodziczki, dlatego wędrując szlakiem niebieskim zachowaj szczególną wrażliwość na niezwykłość przyrody i nie zbaczaj ze szlaku. Dojść do niego można szlakiem niebieskim zarówno z Lubinia, jak i Karnocic. Z miejsca, w którym rośnie rozciąga się widok na zalew. W ostatnim czasie drzewo zostało mocno uszkodzone na skutek silnego wiatru.

10 DĄB PRASTARY

Stary dąb, pomnik przyrody, rośnie w miejscowości Wapnica, a jego wiek szacuje się na około 400 lat. Obwód drzewa to ponad 6 metrów, a jego wysokość wynosi 24 metry. W ostatnim czasie dąb ucierpiał w wyniku pożaru. Do dębu dotrzemy podróżując szlakiem niebieskim.

11 JEZIORO CZAJCZE

Położone we wschodniej części Wolińskiego Parku Narodowego. Należy do zespołu jezior, które tworzą jeziora: Domyśłowskie, Rabiąż i Warnowskie. Dno tych jezior znajdują się poniżej poziomu morza, a zatem akweny jezior są kryptodepresjami. W Polsce takich jezior jest niewiele, a największe z nich to właśnie jezioro Czajcze. Na zachodnim brzegu znajduje się półwysp, na którym odkryte zostały ślady grodziska z XI wieku. Ukryte wśród lasów jezioro można podziwiać przemierzając szlak zielony.

12 BUNKIER BRONI V3

Jedyna w Polsce ekspozycja tajnej broni niemieckiej V3, z okresu II wojny światowej, zlokalizowana na byłym tajnym poligonie doświadczalnym w Zalesiu koło Międzyzdrojów. W pobliżu bunkra znajdują się pozostałości stanowisk ogniowych tych pocisków. Obiekt zlokalizowany przy szlaku zielonym na drodze z Międzyzdrojów do Lubinia, wyposażony w parking dla gości.

BAZA NOCLEGOWA

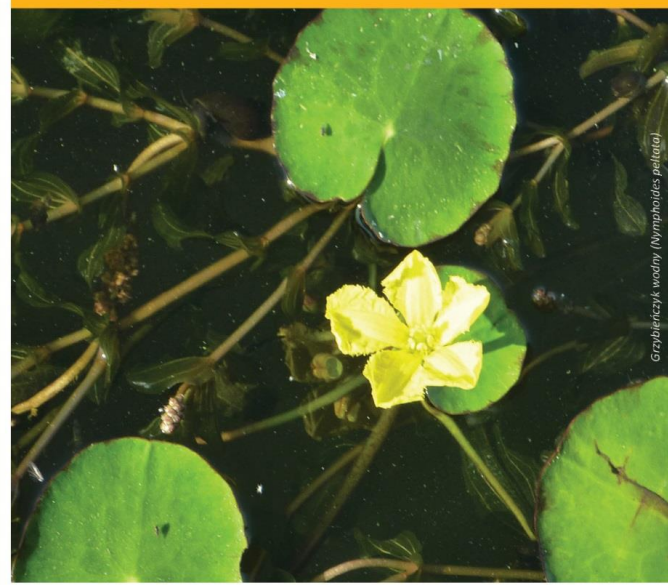
Turyści indywidualni oraz grupy zorganizowane mogą korzystać z miejsc noclegowych udostępnianych przez Woliński Park Narodowy m.in. w Kompleksie Edukacyjnym Grodno 1 i Kompleksie Edukacyjnym Białej Góry. Kompleksy położone są wśród pięknych bukowych lasów w pobliżu morza. Miejsca te cechuje cisza, niezakłócony spokój oraz bliskość przyrody. Grupy mają możliwość skorzystania z Bazy Edukacyjnej Biała Góra. Obiekt znajduje się w odległości około 2 km od Międzyzdrojów na terenie byłej jednostki wojskowej. Pokoje są udostępniane po wcześniejszej rezerwacji w dziale administracji parku.

Góra Parkowa nad Jeziorem Turkusowym, rys. Piotr Barański

WOLIŃSKI PARK NARODOWY

Woliński Park Narodowy
ul. Niepodległości 3a
72-500 Międzyzdroje
www.wolinpn.pl
sekretariat@wolinpn.pl

INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej